

Masterclass Gedragsinzichten voor Energiebeleid

Gerdien de Vries

Host: Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Doorn, 3 november 2023

Wie ben ik?

Universitair Hoofddocent TU Delft
Faculteit Techniek, Beleid en Management

Directeur
TPM Energy Transition Lab

Lid “Behavioural Insights in Energy Policy”
International Energy Agency via RVO

Gedragswetenschapper
Klimaat en Energie Technologie en Beleid

Oftewel: Klimaatpsycholoog...

Wat gaan we doen vandaag?

Snelkookpan-College (30 minuten)

Workshop (45 minuten)

Hoe verder? (15 minuten)

College (30 minuten) Gedragsinzichten voor Energiebeleid

Equity and Inclusion

C.5 Prioritising equity, climate justice, social justice, inclusion and just transition processes can enable adaptation and ambitious mitigation actions and climate resilient development. Adaptation outcomes are enhanced by increased support to regions and people with the highest vulnerability to climatic hazards. Integrating climate adaptation into social protection programs improves resilience. Many options are available for reducing emission-intensive consumption, including through behavioural and lifestyle changes, with co-benefits for societal well-being. (*high confidence*) {4.4, 4.5}

IPCC AR6 Synthesis Report. Summary for Policymakers, 2023

Klimaatdoelen

- Reduceren energieverbruik
- Accepteren nieuwe technologieën
- Aanpassen aan effecten klimaatverandering

Allemaal gedrag...

Hybride warmtepomp vanaf 2026 verplicht bij vervanging cv-ketel

17 mei 2022 09:38

Laatste update: 1 dag, 18 uur geleden

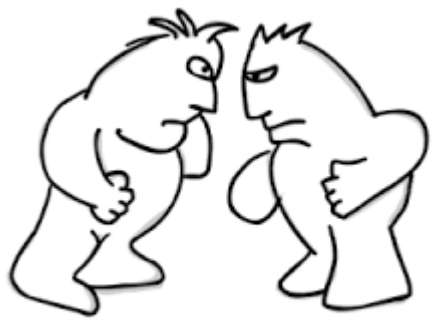
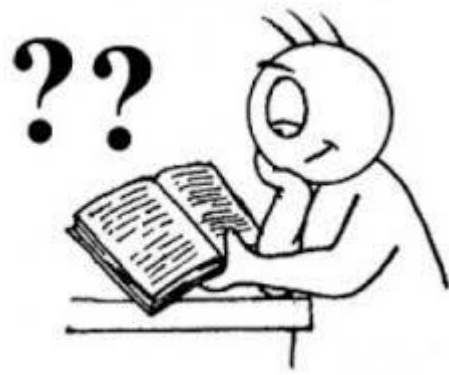
6.1K NUjjj-reacties

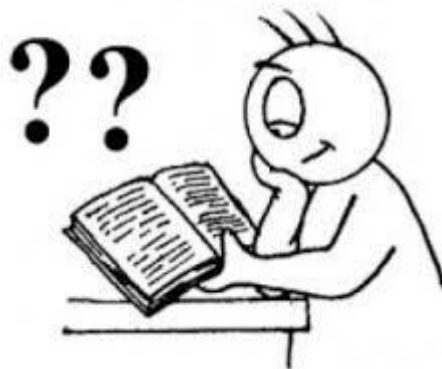
Vanaf 2026 wordt een hybride warmtepomp de standaard voor het verwarmen van woningen, kondigt het kabinet dinsdag aan. Dat betekent dat mensen verplicht worden om zo'n pomp te installeren als hun cv-ketel aan vervanging toe is. Voor woningen die niet geschikt zijn, is een elektrische warmtepomp of een aansluiting op het warmtenet ook een optie.

Burger

Wat een gedoe!

Installateur

weblogcartoons.com

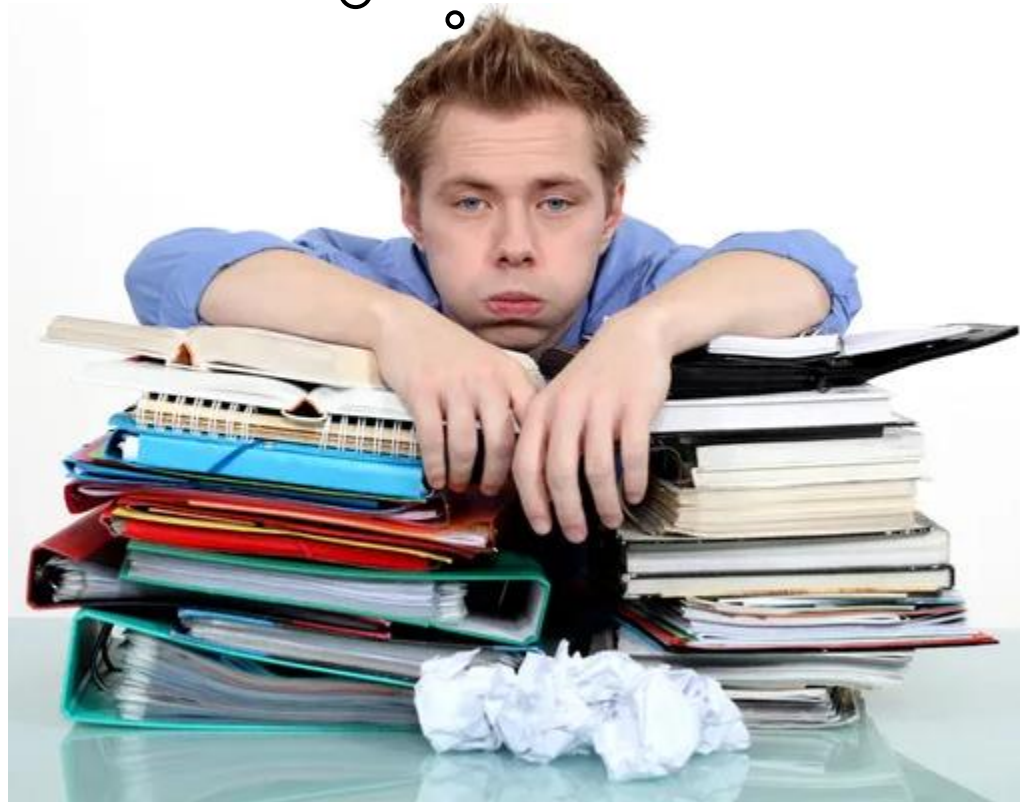
OVERFED

Wat moet ik adviseren? Moet ik bijleren?

Beleidsmaker

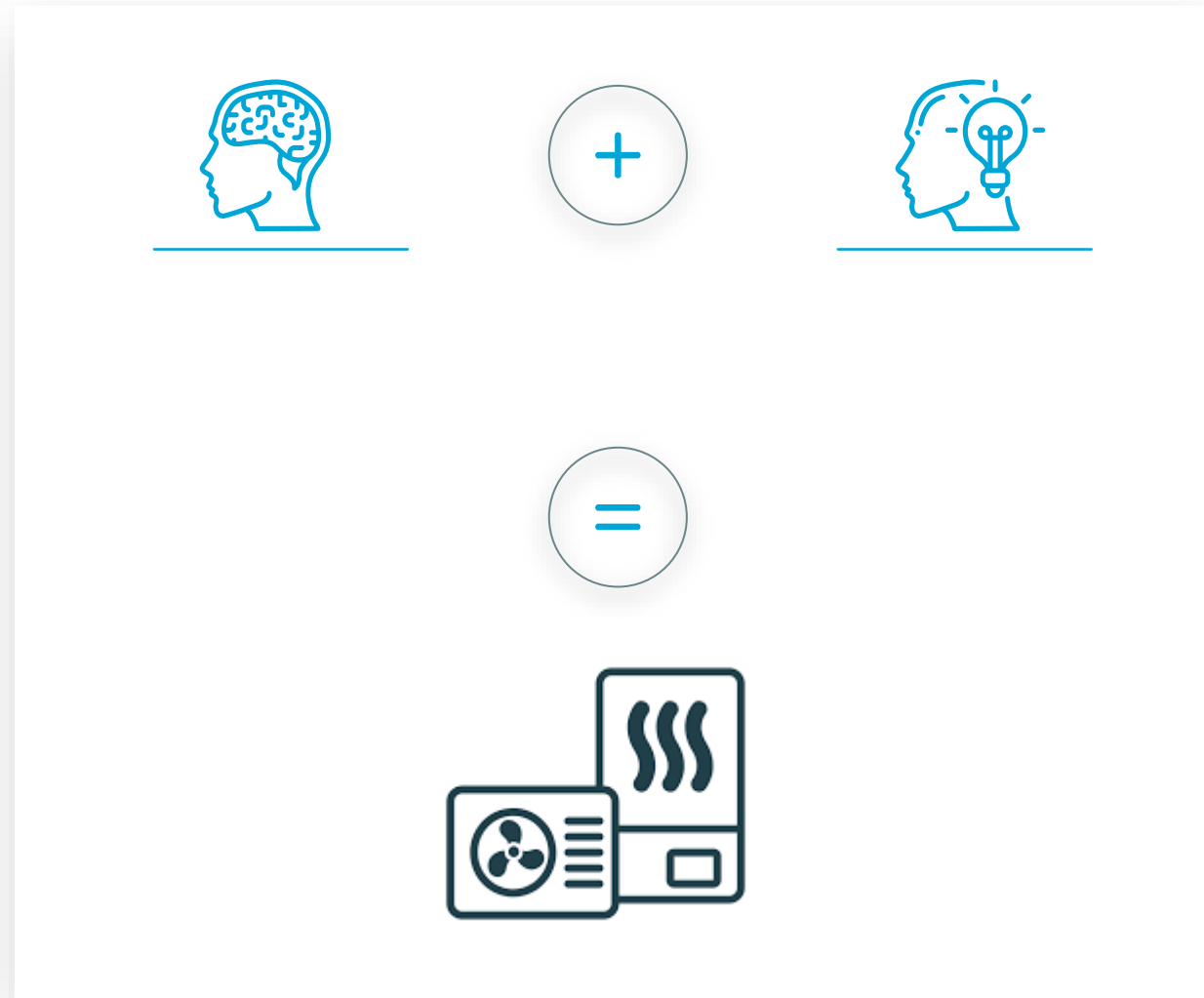
Hoe pak ik het aan? Wat kan ik? Wat moet ik?

Gedragsbeïnvloeding

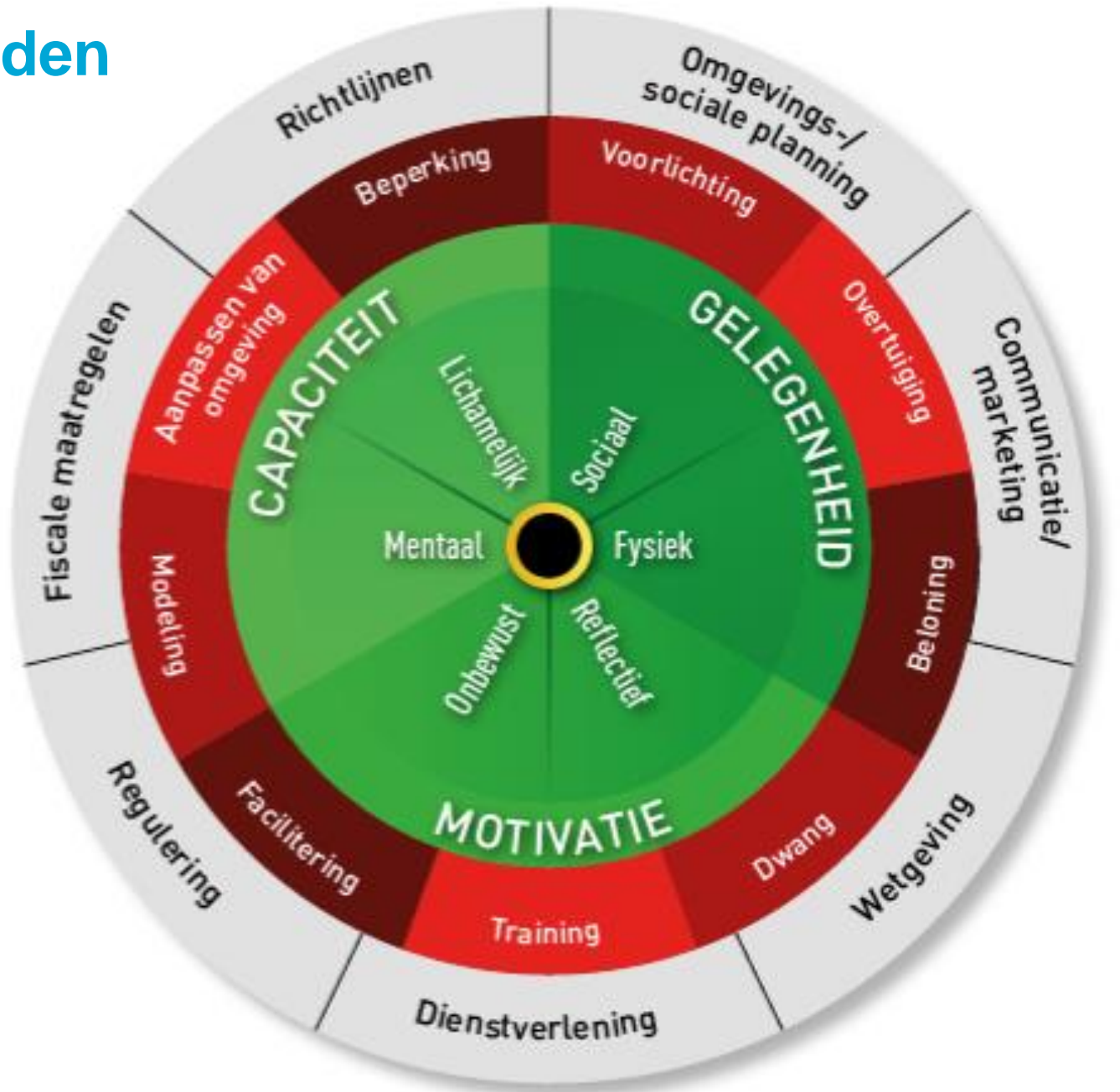

Klassiek: Kennis-Houding-Gedrag

Factoren die gedrag beïnvloeden

Behaviour Change Wheel

Beleidsinstrumenten

REGULATOR

- Gebieden of verbieden
- Normeren
- Financiële instrumenten (verplicht; ontmoedigend of bonus / malus)

FACILITATOR

- Financiële instrumenten (vrijwillig; stimulerend)
- Vrijwillige afspraken
- Partijen bij elkaar brengen
- Transparantie vergroten

REALISATOR

- Aanbesteden / inkopen
- Zelfbouwen / aanleggen
- Zelf uitvoeren

COMMUNICATOR

- Voorlichting
- Benchmarking
- Naming and faming
- Uitdragen van visies

Instrument 1 - Nudging

“Een nudge is een simpele, doelbewuste en transparante aanpassing in de keuzearchitectuur die gewenst gedrag beïnvloedt door in te spelen op de heuristische manier waarop mensen keuzes maken zonder alternatieve keuzes onmogelijk te maken.

De Ridder & Gillebaart, 2015
Sunstein & Thaler, 2003

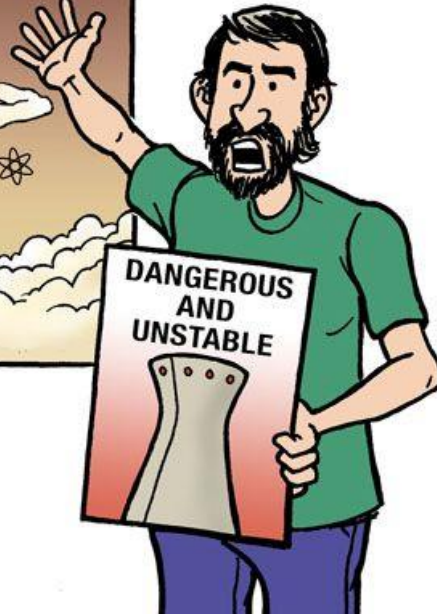
Instrument 2. Framing

Een overtuigingstechniek in communicatie. Ook wel bekend als gedragsbeïnvloedende voorlichting. De techniek bestaat eruit woorden en beelden zo te kiezen, dat daarbij impliciet een aantal aspecten van het beschrevene wordt uitgelicht.

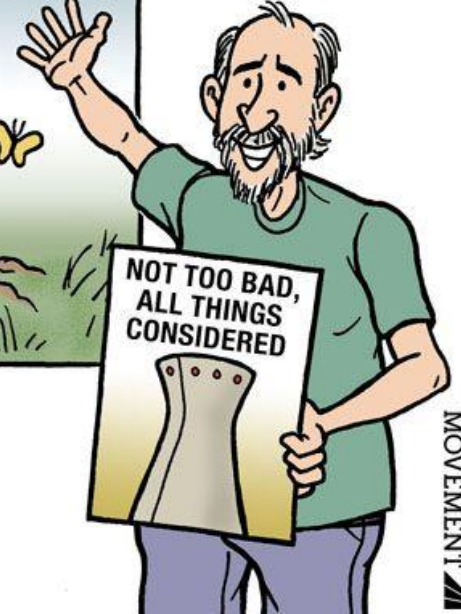
Deze uitgelichte aspecten helpen om een bepaalde lezing van het beschrevene of een mening daarover te presenteren.

**THE OLD
IMAGE OF
NUCLEAR
POWER**

**THE NEW
IMAGE OF
NUCLEAR
POWER**

SPREENBERG

**CARTOON
MOVEMENT**

Workshop (45 minuten) Gedragsinzichten voor Energiebeleid

Casus: Lage energielabels in centrum Merkxvoorde

Casus: Lage energielabels in centrum Merckxvoorde

“Het kabinet wil dat in 2030 geen enkele woning meer onder de drie laagste energielabels valt. Volgens de inventarisatie gaat dit om zo’n 1,5 miljoen woningen. Deze moeten dus in de komende zeven jaar worden aangepakt. [Natuur & Milieu](#) onderzocht in de [Woningmonitor](#) ook de verdeling tussen huur- en koopwoningen onder de panden met label E, F of G.

Het onderzoek gebruikt data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Kadaster onder de loep. Rob van Tilburg, directeur bij de milieuorganisatie: *‘Het onderzoek laat zien dat het tijd is om een enorme inhaalslag te maken. Gemeenten moeten aan de slag, woningeigenaren moeten tempo maken en de overheid moet het aangekondigde beleid concreet maken.’*”

<https://www.gemeente.nu/ruimte-milieu/huizen-met-lage-energielabels-voor-2030-opknappen/>

Casus: Lage energielabels in centrum Merckxvoorde

Maak het beleid concreet! Dit is de situatie:

Historisch centrum Merckxvoorde heeft veel lage energielabels (E, F, G).

Sommigen huizen hebben monumentaal karakter. Daar gelden aparte regels voor.

Niet alle huizen dienen als woonhuis, maar er wonen vooral veel rijke, jonge Randstadvluchtelingen, zoals werknemers van het grote ziekenhuis.

Casus: Lage energielabels in centrum Merckxvoorde

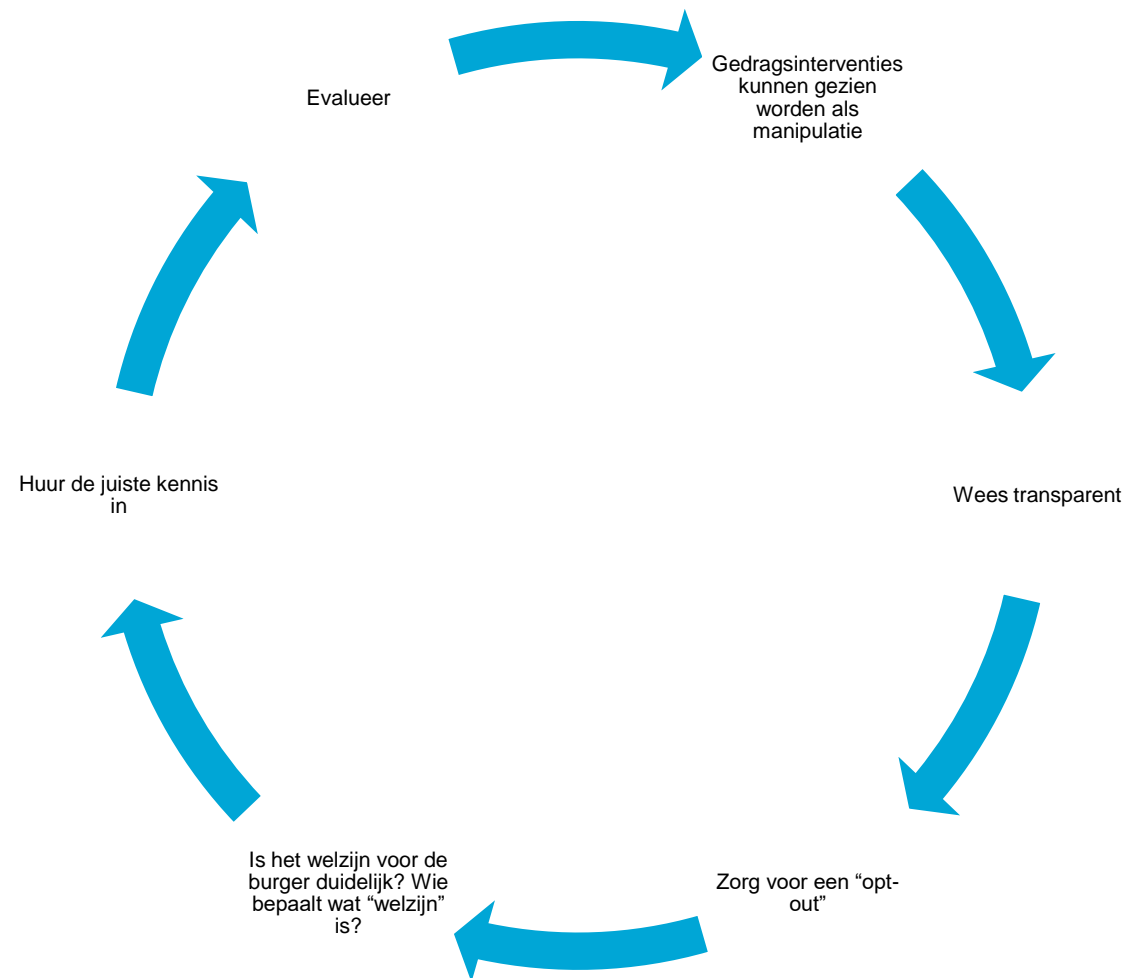

Hoe verder? (15 minuten) Gedragsinzichten voor Energiebeleid

Voor je begint...

Doe inspiratie op

- <https://vng.nl/kennisbank-naleving/participatiewet-in-balans-gedragsdoeboek>
- <https://exposure.be/blog/20-voorbeelden-van-nudging-bij-gemeenten-en-overheden/>
- <https://directduidelijk.gebruikercentraal.nl/de-overheid-en-gedragsbeïnvloeding/>
- <https://www.aardgasvrijewijken.nl/themas/participatie+en+communicatie2/kennis+en+leren-pc/onderzoek+gedragsinzichten+en+bewonersaanpak-hme/default.aspx>
- <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nudging-discutabel-stuurmiddel-voor-gemeenten>
- <https://www.communicatierijk.nl/vakkennis/gedragskennis-en-communicatie/grenzen-aan-gedragsverandering-wat-mag-wel-en-niet>
- <https://www.binnl.nl/default.aspx>
- www.behaviourchangewheel.com.

Applying behavioural insights to energy policy

A toolkit for practitioners

This toolkit is intended for policymakers, civil servants, and professionals who design programmes to reduce emissions of citizens and businesses.

Energy programmes can fail because citizens and businesses might respond to them in unexpected ways. This toolkit will help you consider how people could respond to your programme and increase the likelihood that it will achieve its intended outcome.

To begin, please select the path that best matches your needs and answer the 3 questions that will follow. You will then be presented with personalised recommendations.

I am developing a new programme

You are designing a new programme to reduce emissions of citizens and businesses. Choosing this path will help you consider different types of interventions.

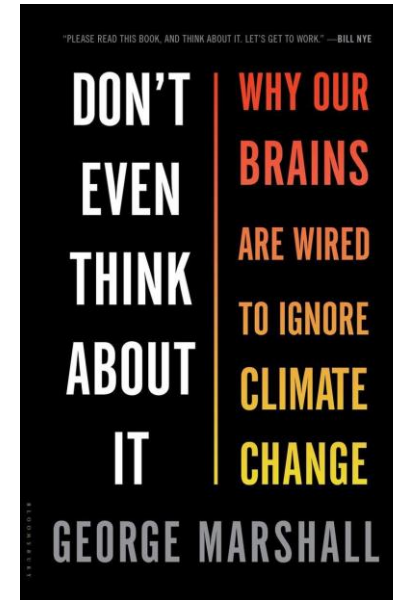
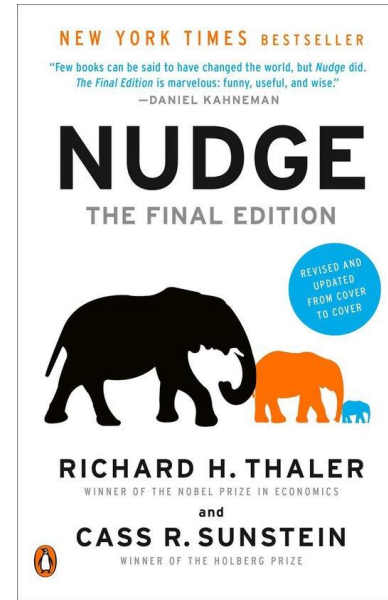
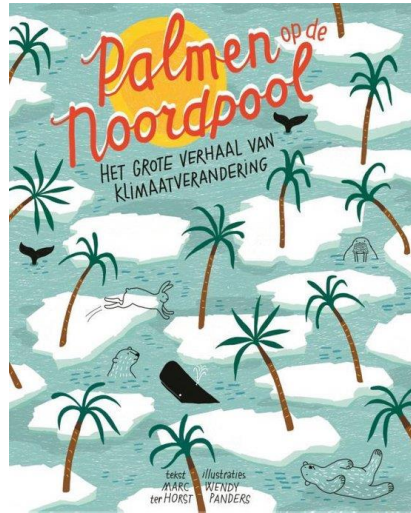
[Start](#)

I am improving an existing programme

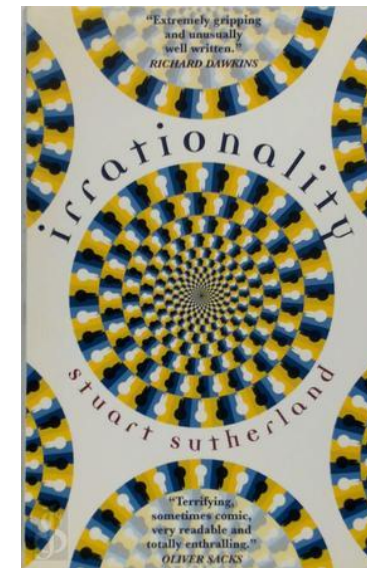
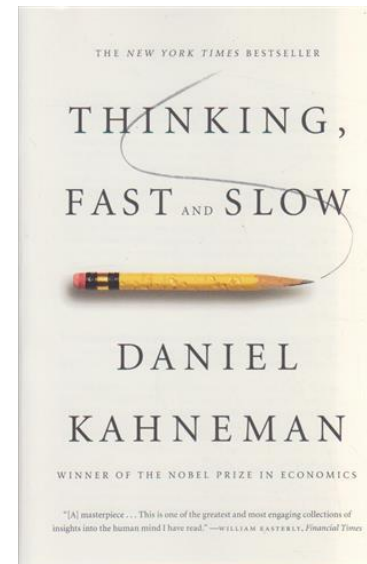
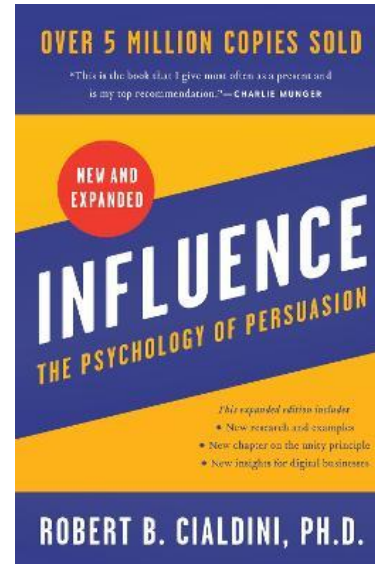
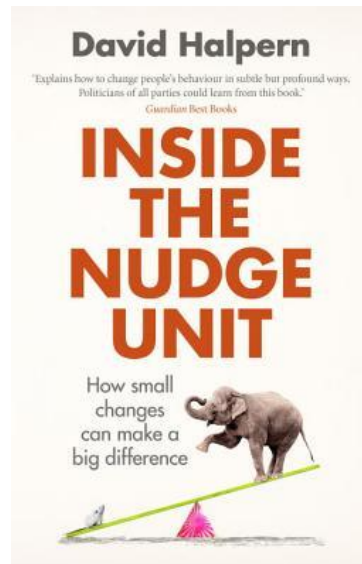
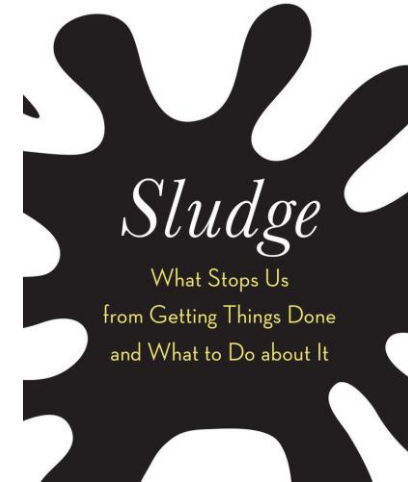
You are either implementing or refining a programme that already exists. Choosing this path will help you consider the underlying factors that might be affecting the programme's success.

[Start](#)

→ [I don't want personalised recommendations, take me directly to the behavioural checklists](#)

CASS R. SUNSTEIN
 COAUTHOR OF THE NEW YORK TIMES BEST SELLER *NUDGE*

Vragen? Nu...

of later...

g.devries-2@tudelft.nl

Gerdien de Vries, PhD

Gerdien de Vries

<https://www.tudelft.nl/en/tpm/about-the-faculty/departments/multi-actor-systems/people/assistant-professors/dr-g-gerdien-de-vries/>